

भाषा पेपर क्र. - 1 / Language Paper - 1

13351

दर्जा : उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षा
Standard : H.S.C.

एकूण गुण : 100
Maximum Marks : 100

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप : पारंपरिक
Nature of Paper : Conventional type

कालावधी : 3 तास
Time allowed : 3 hours

सूचना / Note :

- (i) उमेदवाराने भाग - 1 मराठी व भाग - 2 इंग्रजीकरिता स्वतंत्र उत्तर-पुस्तिका वापरावी.
Candidates should use two separate answer-books for Part-1 Marathi and Part-2 English.
- (ii) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
All questions are compulsory.
- (iii) प्रश्नासमोरील अंक गुण दर्शवितात.
Figure to the RIGHT indicates marks of the respective question.
- (iv) तर्कसंगत, नेमक्या आणि परिणामकारक लिखाणास यथोचित गुण देण्यात येतील.
Credit will be given to correct spelling, punctuation, good handwriting and neatness.
- (v) उत्तर-पुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये, अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
Candidates should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer-book otherwise he/she will be penalised.
- (vi) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्न यांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. उत्तराचा काही भाग किंवा एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडवल्यास दुसरा भाग/उपप्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
Candidates are expected to answer all the subquestions of a question together. If part of answer or subquestion of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later shall be overlooked.
- (vii) उमेदवाराने भाग - 1 मराठी या उत्तर-पुस्तिकेत भाग - 2 इंग्रजीचा प्रश्न सोडवू नये, तसेच भाग - 2 चे उत्तर-पत्रिकेत भाग - 1 (मराठी) चे प्रश्न सोडवू नयेत. सोडविल्यास तो दुर्लक्षित केला जाईल.
Candidates should not answer Part - 1 Marathi Question in Part - 2 English answer-book and vice-versa, otherwise it will be overlooked.

P.T.O.

भाग - 1 मराठी (अनिवार्य)

50

1. खालीलपैकी एका विषयावर 400 शब्दात निबंध लिहा.

25

(a) ऑनलाईन शिक्षण - सोय की गैरसोय

(b) मायबोली-मराठीचा महिमा संस्कृतीचा दागिना

2. इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

15

After a long period of isolation currently as precaution against the Covid - 19 pandemic - many people tend to feel low. If that is simply a side effect of enforced isolation, it should wear off naturally once one starts picking up the threads in the external universe. But if the low feeling is manifestation of something deeper, that got triggered, then it needs to be addressed differently.

Usually darkness - physical darkness as opposed to illumination by light - gives rise to fear, low self-esteem, insecurity and loss of confidence. These feelings feed on each other, and could lead to long-term depression and despair. Usually those who are vulnerable to darkness tend to perk up with the new dawn, and during sunlit hours.

The upper reaches of Scandinavia, that border the North Pole and Arctic region, are given to long periods of darkness during winter. Alcoholism, wife beating and depression are common features at this time when there is darkness for several months. In the absence of light and warmth, people tend to succumb to negative thoughts and feelings that become a vicious cycle. Hence the mythology of the indigenous sami people of the Arctic region gives great importance to Goddess Beavi. She is their sun Goddess. With the power to heal those who suffer mental issues, especially due to the dark winter season. Although long months of darkness are peculiar to this polar region, we too tend to experience metaphorical darkness in our lives, as is happening with some during the prolonged period of isolation.

If one can resist the pull of darkness by reaching out to family and friends without inhibition, then half the battle is won. But if one succumbs to darkness, then it can only get worse, and at its worst, could lead one to say goodbye to life.

3. पुढील उताऱ्याचे 1/3 शब्दात सारांश-लेखन करा, आणि त्याला योग्य असे शीर्षक द्या.

10

मानवी संस्कृती ही, श्रमाशी आणि निर्मितीशी बांधलेली आहे. पोटा-पाण्याचे प्रश्न सोडवता सोडवता वा, ते सोडवून झाल्यावर, उरलेली ऊर्जा माणूस नव्या गोष्टीसाठी वापरत आलेला आहे. श्रमातून आणि श्रमपरिहारातूनच त्याने लोककलांची आणि लोकसंस्कृतीचीही निर्मिती केली. मुळात जमीन आणि स्त्री यांना खरे निर्मितीक्षम मानले जाते. त्याबरोबरच जगण्याच्या प्रवासात नवनिर्माणाच्या अनेक शक्यता अजमावत, मानवाने निर्मितीची अनेक रूपे निर्माण केली. जीवन अधिक परिपूर्ण करण्याचा हेतू त्यामागे असतो. या सर्व निर्माणाच्या, शोधाच्या मागे मूलभूत गरजा असतात. मोठमोठे पूल, रस्ते, इमारती असे प्रकल्प उभारण्यामागील कल्पनाही कोणत्या तरी गरजेतूनच आलेल्या आहेत. त्याचप्रमाणे, शेतकरी बियांची रूजवण करित पिकांची जोपासना करतो, कलावंत आपले बौद्धिक श्रम आणि सर्जनशक्ती कसाला लावतो. वेगवेगळ्या रूपातल्या या निर्माणात कष्ट असतात, वेदनाही असते. कधी जीवही पणाला लावावा लागतो. आई दुःख भोगून बाळाला जन्म देते; पण त्यात नवनिर्माणाचे सुखही असते.

कलाकृती ही निर्मितीतली एक उच्च कोटी असते, समाजाच्या गरजेची परिपूर्ती करणारी कला संस्कृतीत मोलाची भर घालते. संस्कृतीच्या मुळाशीही गरज आणि सर्जन असतेच, सर्जनातून निर्माण झालेली कला सामाजिक विकासात महत्त्वाची भूमिका पार पाडते; शिवाय ती मानवी जीवन सौंदर्यपूर्णही करते. करमणूक करत करत परिवर्तनही करते. मानवकेंद्री मूल्यांची रूजवणूक करत, ती, माणसातल्या चांगुलपणाचा विकास करते. 'स्व' बरोबरच 'पर' विश्वाची जाणीव तिच्यामुळे सहजपणे होते. त्यामुळे कला नैतिक कृती करित असते.

निर्मितीनंतर कलाकृती जगाचा घटक होते; आणि अलगदपणे रसिकांच्या हवाली होते. तिच्याशी एकरूप होत रसिकही त्यातून नवी निर्मिती साधतो. कृतिप्रवण होतो. त्याला चैतन्याचा आणि नावीन्याचा अनुभव येतो. निकटतम साहचर्यामुळे त्याचे कुतूहल जागे होते. निर्मितीची, वाढीची, विकसित होण्याची प्रक्रिया माणसाला नेहमीच आनंद देते. त्यामुळे रसिकालाही निर्मात्यासारखाच आनंद मिळतो. निर्मितीच्या अशा अनेक शक्यता तपासून पाहत, सर्जनशील कलांचा आस्वाद घेत आपल्याला समृद्ध होता येते. समाजाचाही विकास त्यातूनच साधला जातो.

(शब्दसंख्या 255)

P.T.O.

PART - 2 ENGLISH (COMPULSORY)

50

1. Write an essay on one of the following topics in about 400 words : 25
- (a) Problems of Working Women
- (b) An Ideal Citizen

2. Translate the following passage into English. 15

भारतात इंग्रजांच्या आगमनामुळे संपूर्ण वातावरण बदलले, आणि त्या बदलाचा परिणाम महाराष्ट्रीय जनजीवनावर आणि मराठी भाषेवरही झाला. नविन जीवनावश्यक वस्तू आल्यामुळे त्यांच्या इंग्रजी नावासह त्या वस्तू स्वीकारणे गरजेचे झाले. तसेच सर्वच कार्यक्षेत्रातील व्यवहार इंग्रजांमुळे त्यांच्याच शब्दात होऊ लागला. त्यामुळे पोषाख, खाणे-पिणे, मनोरंजन, वाहतुक, प्रवासी साधने, खेळ, सर्व व्यवसाय अशा सर्वच क्षेत्रातील इंग्रजी शब्द मराठी माणसाला वापरणे भाग पडले. आज तर आपल्या नित्याच्या बोलण्यात कितीतरी इंग्रजी शब्द आपण वापरतो. काही शब्दांसाठी तर समानार्थी मराठी शब्दही मराठी माणूस विसरला आहे. कूकर, गॅस, मिक्सर, टीव्ही, फॅन, टोमॅटो असे शब्द तर घराघरात आहेतच. शिवाय आई-बाबांची जागा मम्मी-पप्पा-डॅडी यांनी घेतली आहे. पोषाखाच्या संदर्भात तर स्वेटर, वूलन, कोट, पॅन्ट, शर्ट, ब्लाऊज या शब्दांना पर्यायच उरला नाही. यशियाय पोस्ट, बँक, रेल्वे, बस असे अनेक शब्द जसेच्या तसेच मराठीत वापरले जातात. इंग्रजीतील बरेचसे शब्द जसेच्या तसे मराठीने स्विकारले.

बरेचदा मराठीपण जपतांना इंग्रजी शब्दांचा वापर करणे लज्जास्पद वाटत असले तरी, वैद्यकीय क्षेत्र, अंतराळ क्षेत्र, संगणक यासारख्या अत्याधुनिक क्षेत्रातील शब्दांना पर्याय नसणे किंवा असल्यास त्याचे स्वरूप अतिशय क्लिष्ट असल्यामुळे नाईलाज होत असतो, हेही खरे आहे. त्यामुळेच आज बस पकडणे, ट्रेनमध्ये बसणे, फॅन लावणे, फ्लॅट घेणे, ऑपरेशन करणे, मराठी मिडीयम घेणे असे असंख्य शब्द सर्वच स्तरातील मराठी समाजाकडून वापरले जातात. कारण मराठी माणसाची ही गरज ठरते आणि गरजेतून ज्या गोष्टींचा आश्रय घेतल्या जातो, त्यामुळे माणूस निश्चितच प्रगत होतो. आज भाजीवाल्याला जर टोमॅटो, पोटॅटो ही इंग्रजी नावे माहित नसतील, तर त्याचे नुकसानच संभवते. मात्र स्वभाषेतून भाषण देताना जर परकीय शब्दांचाच भरणा जास्त असेल, तर ते निश्चितच लज्जास्पद राहिल. उदा. मी वेट करत आहे, इव्हिनिंगला भेटू अशा प्रकारचे अकारण इंग्रजी शब्द वापरण्याची सवय भाषेच्या दृष्टीने निश्चितच चिंताजनक ठरणारी आहे.

3. Write a precis of the following passage in about 1/3 of its original length and suggest a suitable title : 10

Mother Teresa began life in more pleasant surroundings. She was born in Yugoslavia in 1910. At the age of twelve she decided to be a missionary, then at eighteen, to be a nun. She was sent to Loreto Abbey, Dublin, where the girls trained for work in India. Soon after she arrived in India she was appointed geography mistress at St. Mary's High School in Calcutta. Later she became its principal. Just beyond the lovely gardens of the High School lay the city slums. They were rarely out of her mind. In fact, she would take her pupils down to see them. 'Something must be done about this', she told them. Then in September 1946, while on a train journey, she felt very strongly a call from God to work among the poor. But it is not easy for a nun to leave her order. At last, after two years she was granted a permit directly from the Pope, to become an un - enclosed nun under the care of the Archbishop of Calcutta. She left the school where she had been very happy and went to the American Medical Missionary Sister in Patna to take a six months' nursing course. Then, with five rupees in her pocket and no home to go to, she arrived in Calcutta. She went straight to the slums, found someone there who let her have a room free, and began her work.

(237 Words)

- o O o -

SEAL